

## VALTIOSÄÄNTÖOIKEUS, PAKOLLISTEN AINEOPINTOJEN TENTTI 27.9.2013

### Tenttiohjeet:

- Tentissä on 3 kysymystä.
- Tentti on lakikirjatentti.
- Kirjoita jokainen vastaus omalle paperilleen.
- Kirjoita oma nimesi ja opiskelijanumerosi kuhunkin vastauspaperiin.
- Laita vastauspapereihin marginaalit.
- Vastaustila on määritelty kunkin kysymyksen kohdalla erikseen. Vastaustilaan pitää mahduttaa vastaukset myös kysymyksen kaikkiin alakohtiin. VASTAUSTILAN YLITTÄVÄÄ OSAA EI LUETA!
- Mikäli jätät vastaamatta johonkin kysymykseen, jätä kuitenkin kysymyksen numerolla sekä nimelläsi ja opiskelijanumerollasi varustettu paperi ko. vastauksen tilalle.
- Mikäli luovutat, jätä tätä koskeva paperi, joka on varustettu nimelläsi, opiskelijanumerollasi ja luovun-merkinnällä.
- Kirjoita vastauksesi selkeällä käsialalla ja esitä asiat loogisessa järjestyksessä hyvin perustellen.
- Kysymyksen 1. pisteet voi korvata *korvaavilta luentosarjoilta saaduilla pisteillä*. Merkitse saamasi korvaavat pisteet kysymyksen 1. vastauspaperille.
- Mikäli olet saanut *hyvityspisteitä* (esimerkiksi ennen lukuvuotta 2008–2009 valtiosääntöoikeuden luennoilta saadut pisteet), kirjoita ne näkyviin 1. kysymykseen antamasi vastauksen perään.
- Tentti kestää 5 tuntia.
- Tenttitilaisuudessa toimitaan Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohdosäännön mukaisesti. Tenttiajan ylittäminen eli tenttivastauksen kirjoittaminen tentin päätyttyä tulkitaan kuulusteluvilpin yritykseksi. Kännykän hallussapito tentin aikana tulkitaan vilpin yritykseksi. Kännykän käyttäminen tentin aikana tenttisalissa tai lyhytaikaisen tenttisalista poistumisen aikana tulkitaan kuulusteluvilpiksi, ja tällöin kuulustelu keskeytetään.
- Tulokset 25.10.2013 oppiaineen ilmoitustaululla.
- Tenttiä koskevissa epäselvyyksissä yms., ota yhteys: Ilona Nieminen, ilona.nieminen@helsinki.fi, puh: 040 595 7329.

1.

a) Minkälaisiin Euroopan Unionin perus- ja ihmisoikeuksien valvontamekanismeihin luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat turvautua? (5 p.)

b) Entä miten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on suhtautunut valituksiin EU:n toimielinten toiminnasta? (5 p.)

Vastaustila 0,5 arkkia (=2 A4 sivua)

(Arvosteluasteikko 0-10 p.)

2. Toimittaja Kaarlo Pyhäjärvi esittää Sinulle seuraavia perus- ja ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä lehtijuttuaan varten:

a) Kuuluvatko vangin sellitilat perustuslaissa suojatun kotirauhan piiriin ja voidaanko vankiin kohdistaa perusoikeusrajoituksia jo yksin sillä perusteella, että kyse on vankilassa rangaistustaan kärsivästä ihmisestä?

b) Millä edellytyksillä rikoslaissa voidaan säätää lain rangaistussäännösten soveltamisesta taannehtivasti esimerkiksi äärimmäisen julmissa henkirikoksissa?

- c) Mitä tarkoitetaan lailla säätämisen vaatimuksella perusoikeuksien rajoitusedellytyksenä ja miten vaatimus eroaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesta vaatimuksesta siitä, että sopimuksen suojaaman oikeuden rajoituksen on oltava lain sallima tai laissa säädetty?
- d) Onko Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioilla, jotka koskevat toisia sopijavaltioita, oikeudellista merkitystä Suomessa ja jos on, mitä?
- e) Mitä tarkoitetaan supistetulla perustuslain säätämisyjärjestyksellä?
- f) Mikä on Euroopan ihmisoikeussopimuksen asema Suomen oikeudessa?
- g) Millä edellytyksillä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen omaksuma oppi harkintamarginaalista on sovellettavissa kotimaisessa perusoikeusjärjestelmässä?
- h) Voiko kotimainen tuomioistuin päätyä sananvapautta rajoittavassa asiassa lopputulokseen, jossa se pitäisi sananvapausrajoitusta yhtäältä Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisena mutta toisaalta perustuslain 12 §:ssä suojatun sananvapauden vastaisena - ja jos voi, mistä syystä?
- i) Milloin perusoikeussuoja alkaa ja päättyy?
- j) Miten oikeushenkilöiden perusoikeussuojaan on suhtauduttu vuoden 1995 perusoikeusuudistuksen jälkeen?

Vastaa kysymyksiin lyhyen ytimekkäästi, mutta perustellusti kysymysten esittämisjärjestyksessä a-j. Vastaustilaa enintään 1 A4 arkki (=4 A4 sivua). Vastaukset arvostellaan asteikolla 0-20p.

3.

- a) Perustuslain tulkinnassa ensisijainen valtiosääntöinen oikeuslähde on perustuslain teksti. Mitä merkitystä on puolestaan esitöillä tulkinnan lähteenä? Mitä esitöihin laajassa mielessä kuuluu ja miten näiden keskinäistä vahvuutta tulkinnan lähteenä voi arvioida Husan ja Jyrängin mukaan? (3 p.)
- b) Miten tuomioistuinten tulisi toimia, jos sen käsiteltävässä olevassa tapauksessa sovellettava lain säännös vaikuttaa olevan ristiriidassa perustuslain kanssa? Mitä merkitystä on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöllä arvioinnissa? Jos tuomioistuin lopulta päätyy katsomaan säännöksen olevan ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa, miten tämä vaikuttaa kyseisen lain säännöksen voimassaoloon? (4 p.)
- c) Mitä väliintulokeinoja hallituksella on puuttua lainsäädäntöprosessin sen käynnistyttyä? Missä vaiheessa prosessia keinojen käyttäminen ei enää ole mahdollista? (3 p.)

Vastaustila 0,5 arkkia (=2 A4 sivua)  
(Arvosteluasteikko 0-10 p.)

---

## STATSFÖRFATTNINGSRÄTT, OBLIGATORISKA ÄMNESSTUDIETENTAMEN 27.9.2013

### Tentamensinstruktioner:

- Tenten har 3 frågor.
- Tenten är en lagbokstent.
- Skriv varje svar på skilt papper.
- Skriv ditt namn och ditt studienummer på varje svarpapper.
- Dra marginal på svarpappren.
- Svarsutrymmet är definierat skiljt för varje fråga. Svarsutrymmet bör också innehålla svar på frågans alla underpunkter. DEN TEXT SOM ÖVERSKRIDER SVARSUTRYMMET LÄSES EJ!
- Om Du lämnar någon fråga obesvarad bör Du i stället för svaret lämna in ett papper med numret på frågan samt namn och studienummer.
- Om Du avstår lämna in ett papper med namn, studienummer och uppgift om att Du avstår.
- Skriv svaret med tydlig handstil, motivera svaret väl och framför det i logisk ordningsföljd.
- Poängen för fråga 1. kan ersättas med *poäng från ersättande föreläsningsserier*. Anteckna de ersättande poängen på svarpappret för fråga 1.
- Ifall Du har erhållit *bonuspoäng* (till exempel från statsförfattningsrättsliga föreläsningar före läsåret 2008–2009), skriv dessa efter ditt svar på fråga 1.
- Tentamenstiden är 5 timmar.
- Under tentamenstillfället skall examens- och rättssäkerhetsinstruktionen för Helsingfors universitet iakttas. Överskridandet av tentamenstiden, dvs. skrivande av tentamenssvar efter att tenten tagit slut tolkas som försök till förhörsfusk. Innehav av mobiltelefon under tenten tolkas som fuskförsök. Användningen av mobiltelefon under tentamenstillfället i tentamenssalen eller under kort avlägsnande ur tentamenssalen tolkas som förhörsfusk och leder till avbrytande av förhöret.
- Resultaten 25.10.2013 på läroämnets anslagstavla
- Vid oklarheter el.dyl. beträffande tenten kontakta: Ilona Nieminen, ilona.nieminen@helsinki.fi, tel.: 040 595 7329.

### Tentamensfrågor:

1.

- a) Hurudana övervakningsmekanismer för grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter har den europeiska unionen som fysiska och juridiska personer kan anlita? (5 p.)
- b) Hur har den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna förhållit sig till besvär om EU:s organs verksamhet? (5 p.)

Svarsutrymmet 0,5 A4 ark (= 2 A4 sidor).

(Bedömningsskala 0-10 p.)

2. Reportern Kaarlo Pyhäjärvi framför åt dig följande frågor om grundläggande fri och rättigheter. Frågorna anknyter till en tidningsartikel.

- a) Hör fångarnas celler till den i grundlagen skyddade hemfriden, och kan fången utsättas för begränsningar i de grundläggande rättigheterna redan enbart på den grunden att han är en person som avtjänar straff i fängelse?
- b) Under vilka förutsättningar kan man i strafflagen stifta om retroaktivt tillämpande av straffstadganden på t.ex. extremt grova brott mot liv?
- c) Vad avses med kravet att stadga genom lag om begränsningsförutsättningar till de grundläggande rättigheterna, och hur avviekr kravet från Europeiska människorättskonventionens krav att begränsningar i de rättigheter som skyddas av konventionen skall vara tillåtna av lag eller stadgade i lag.
- d) Har domar av den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, som gäller andra avtalsländer, relevans för Finland. Om den har relevans, så på vilket sätt?

- e) Vad avses med inskränkt grundlagsordning?
- f) Vad är den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas ställning i finsk rätt?
- g) Under vilka förutsättningar kan den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas lära om prövning marginalen tillämpas vid den nationella grundlagsordningen?
- h) Kan en nationell domstol komma till ett slutresultat, i ett ärende som gäller begränsning av yttrandefrihet, enligt vilket begränsningen är förenlig med Europeiska människorättskonventionen, men däremot oförenligt med yttrandefriheten som skyddas i grundlagens 12 §. Om då är fallet, berätta varför?
- i) När inleds och upphör skyddet av de grundläggande fri- och rättigheterna
- j) Hur har man förhållit sig till juridiska personers skydd av grundläggande fri- och rättigheterna sedan den reform som genomfördes till de grundläggande fri- och rättigheterna år 1995?

Besvara frågorna kort och koncist, men motiverat och i den ordning som frågorna framförts a-j. Svarsutrymmet är maximalt ett A4 ark (= 4 A4 sidor). Svaren bedöms på skalan 0-20 p.

3.

a) Vid tolkning av grundlagen är den primära rättskällan enligt statsförfattningen grundlagens text. Vilken betydelse har däremot förarbeten som tolkningskälla? Vad hör till förarbetena i ett brett perspektiv, och hur kan deras inbördes styrka som källa för tolkning bedömas enligt Husa och Jyränki? (3p.)

b) hur skall en domstol agera, om det lagstadgandet som är tillämpligt i ett mål under behandling förefaller strida mot grundlagen? Vilken betydelse har grundlagsutskottets tolkningspraxis vid bedömningen? Om domstolen slutligen anser att stadgandet är uppenbart i strid med grundlagen, hur inverkar detta på stadgandets ikraftvarande? (4p.)

c) Vilka inskrivande medel har regeringen att ingripa i lagstiftningsprocessen efter att den inletts? I vilket skede av processen är det inte längre möjligt att bruka dessa medel? (3p.)

Svarsutrymmet 0,5 A4 ark (= 2 A4 sidor).  
(Bedömningsskala 0-10 p.)